

GLASER JULIANE

1828 - 1887

Inventář

**(NAD č.: 1199)
(Č. pomůcky: 540)**

JULIANE GLASER (1806–1890)

I. Historie původce

Juliana Carolina Glaserová se narodila 17. září 1806¹ a byla pokřtěna v kostele sv. Tomáše na Malé Straně. Otec Michael Ebert, narozený roku 1767 v rodině jihlavského měšťana a soukeníka Johanna Eberta, byl zemský advokát a dvorní rada knížete Fürstenberga, matka Josefa Hirschmannová pocházela z Prahy. Z Juliiných sourozenců je nejznámější starší bratr Karl Egon Ebert (křtěný Karl Leopold Felix), básník, dramatik a jeden ze spoluautorů společné deklarace českých a německých spisovatelů z roku 1848.

Juliana Ebertová vyrůstala na Malé Straně, kde její otec, od roku 1805 pražský domovský příslušník, zakoupil v těsném sousedství knížecích nemovitostí dům čp. 160. O vlivném postavení otce, člena knížecí poručenské kanceláře, svědčí mj. fakt, že příslušníci knížecí rodiny byli kmotry syna Karla Egona a dcer Elisabety a Josefy. Svým dětem dopřál podle dobových měřítek kvalitní vzdělání, syn Karel Egon studoval práva, dívky se učily zpěvu u hudebníka a skladatele Václava Jana Tomáška, jenž se později oženil s Julianinou starší sestrou Vilemínou. Sama Juliana byla známá jako výtečná zpěvačka a rovněž autorka lyrické poezie. Ve svých 32 letech se 26. února 1838 provdala v malostranském kostele sv. Tomáše za redaktora a knihovníka pražské univerzitní knihovny Rudolfa Glasera².

Rudolf Glaser náležel v předbřeznové Praze do okruhu příznivců česko-německého soužití a vzájemné spolupráce, mezi nimiž se tehdy nacházel kromě jeho nastávajícího švagra Karla Egona Eberta také František Palacký, Pavel Josef Šafařík a další. V době sňatku již druhým rokem redigoval liberálně orientovaný časopis *Ost und West. Blätter für Kunst, Literatur und geselliges Leben*, který si kladl za cíl seznamovat Němce s českou a slovanskou literaturou, hudbou, uměním a vědou. Na jeho stránkách představoval německé veřejnosti české literární a vědecké novinky (byl autorem rubriky Literární přehled), pravidelně referoval o inscenacích pražského divadla, koncertech a kulturním životě v Praze a současně informoval své čtenáře také o kulturním dění v dalších evropských metropolích (Drážďanech, Vídni, Krakově, Sankt Petěrburgu aj.) K jeho přispěvatelům patřili výteční čeští i němečtí autoři, např. Karl Egon Ebert, Uffo Horn, Siegmund Kapper, Alfred Meissner, Robert Zimmermann, Karel Sabina, Jan Evangelista Purkyně, Václav Bolemír Nebeský, Božena Němcová a další.

Hned v prvním ročníku časopisu otiskl Rudolf Glaser Julianě Ebertové básně *Beschränkung*, *Die Schneeflocken*, *In der Schlacht* a *Auf der Wahlstatt*, poslední dvě zhudebněné Václavem Janem Tomáškem. Další básně následovaly v letech 1840–1842, 1844 a 1846. Redaktorova manželka také pro časopis překládala příspěvky českých autorů (např. báseň Václava Hanky *Chaloupka*).

¹ Uvedené datum narození 17. 9. 1806 je zapsáno v matrice narozených kostela sv. Tomáše (AMP, Sbírká matrik, TO N8, pag. 316), zatímco v pobytové přihlášce (NA, Policejní ředitelství I, konskripce, kar. 105, Ebert) a v konskripčním archu Michaela Eberta (AHMP, MHMP I., ref. IV, Soupis pražského obyvatelstva 1830–1949, kar. 52) je uveden rok 1807.

² AMP, Sbírká matrik, TO O7, pag. 269.

Juliana publikovala i v dalších česko-německých a německých časopisech a sbornících, její básně vyšly například ve sborníku *Libussa* vydávaném ředitelem pražského ústavu pro slepé Pavlem Aloisem Klarem, dále v almanachu *Camellien* (Lipsko 1840) či ve sborníku Gustava Edmunda *Grüsse aus Prag* (Praha 1887). Na veřejnosti vystupovala také jako zpěvačka, dobový tisk ji zaznamenal především jako interpretku bratrových básní v Tomáškově hudební úpravě. Aktivně se zapojila do činnosti hudebního sdružení, které se v roce 1846 ustavilo jako spolek pod názvem Žofínská akademie.

Manželství Juliany a Rudolfa Glaserových bylo bezdětné. Po smrti manžela v roce 1868 obětavě pečovala o svého staršího bratra Karla Egona až do jeho posledních dnů v říjnu 1882. Dožila v péči svých příbuzných v usedlosti Keilovka v Kartouzské ulici č. 20 na Smíchově, kde také 10. září 1890 zemřela.³ Pohřbena byla po boku svého bratra na hřbitově Malvazinky.

II. Dějiny fondu

Pozůstalost Juliany Glaserové byla podobně jako řada dalších pozůstalostí německy píšících autorů uložena v Archivu hl. města Prahy součástí rozsáhlého archivního souboru Spolku pro dějiny Němců v Čechách. Spolku byly pravděpodobně darovány rodinou či samotnou Julianou Glaserovou společně s písemnostmi Rudolfa Glasera, který byl v roce 1864 jmenován knihovníkem sdružení.

Archivní registratura bohužel neposkytuje podklady pro bližší určení převzetí spolkových písemností archivem. Lze však předpokládat, že byly archivu předány společně s bohatou spolkovou knihovnou krátce po revolučních událostech v roce 1945 jako náhrada za utrpěné škody při požáru Staroměstské radnice.

V roce 1991 byla pozůstalost Juliany Glaserové vyčleněna pracovníky archivu z fondu spolku do samostatného souboru, k jeho inventarizaci bylo přikročeno teprve v roce 2012.

III. Archivní charakteristika

Fond obsahuje 52 inventárních položek uložených v 1 kartonu. Písemnosti z let 1828–1887 zahrnují převážně osobní a rodinnou korespondenci, dále vlastní literární rukopisy a jeden tištěný materiál. Část korespondence a rukopisy literárních prací Juliany Glaserové byly předběžně uspořádány a opatřeny popisem ještě v době uložení ve Spolku pro dějiny Němců v Čechách. Dochované obaly s původním popisem byly ve fondu ponechány. K rukopisům označeným jménem Juliany Glaserové byl na základě srovnání s básněmi publikovanými v *Ost und West* přiřazen též konvolut básní, který byl pracovníky archivu při předběžných pořádacích pracích v roce 1991 zařazen do fondu Rudolfa Glasera.

³ AMP, Sběrka matrik, SM Z15, pag. 210.

Schéma uspořádání:

Korespondence
 Přijatá
     Rodinná
     Osobní
     Institucionální
 Odeslaná
     Rodinná
 Rukopisy vlastní
 Tisky

IV. Obsah fondu

Badatelskou pozornost zasluhuje především dochovaná korespondence, jež představuje převážnou část fondu. Rodinnou korespondenci tvoří více než 80 dopisů mladšího bratra Michaela Eberta Šimona Karla, které napsal své osiřelé neteři v letech 1828–1844, a dvě desítky dopisů skladatele Václava Jana Tomáška, manžela Julianiny starší sestry.

Mezi odesílateli osobní korespondence se nachází řada dobových literárních autorů, z nichž někteří přispívali v letech 1837–1848 do časopisu redigovaného manželem Juliany Glaserové Rudolfem, například spisovatelka Caroline Pierson (rozená Leonhardt, poprvé provdaná Lyser) či publicista Robert Zimmermann. Z větší části se však jedná o kondolence k úmrtí bratra Karla Egonu Eberta, viz dopisy Cajetana Cerriho (1826–1899), Feodora Wehla, Hanse, svobodného pána Falke von Lilienstein (1862–1932), P. K. Roseggera a dalších. Mnozí z nich přispěli do Pamětního alba literárního spolku Concordia věnovaného Karlu Egonu Ebertovi k jeho 80. narozeninám, které je nyní součástí básníkovy fondu v Archivu hl. města Prahy. Nescházejí ani dopisy osobních přátel, k nimž můžeme zařadit Amálii a Ferdinandu Manikowských, Doru Stolzovou a Adalberta Šafaříka, syna Pavla Josefa Šafaříka, spolupracovníka Rudolfa Glasera z doby jeho působení v univerzitní knihovně.

Dochované písemnosti poskytují zajímavou sondu do prostředí pražských německých intelektuálů první i druhé poloviny 19. století. Představují však spíše doplňkový pramen k osobním fondům Rudolfa Glasera a Karla Egonu Eberta.

V. Protokolární záznam o zpracování fondu

Fond v Archivu hl. města Prahy uspořádala a inventář dne 7. prosince 2012 sestavila Petra Krátká. Fond zahrnuje 52 inventárních a 1 evidenční jednotku.

Použité prameny a literatura: Prameny:

Archiv hl. města Prahy (dále jen AMP), Okresní městský delegovaný soud civilní pro Malou Stranu a Hradčany (1855–1926), IV 145/1857, kar. 42, Ebert Šimon Karl.

AMP, MHMP I., ref. IV., Soupis pražského obyvatelstva 1830–1949, kar. 52, Ebert Michael.

AMP, MHMP I., ref. IV., Soupis pražského obyvatelstva 1830–1949, kar. 71, Glaser Rudolf.

AMP, Sběrka listin, PPL IV-14130c.

AMP, Sběrka matrik, TO N8, pag. 316; ibd., TO O7 pag. 269; ibd. SM Z15, pag. 210.

Moravský zemský archiv v Brně, Sběrka matrik, matrika narozených kostela sv. Jakuba v Jihlavě č. 6407 (1766–1778), pag. 77 a pag. 411.

Národní archiv v Praze, Policejní ředitelství I, konskripce, kar. 141, Glaser Rudolf.

Národní archiv v Praze, Policejní ředitelství I, konskripce, kar. 105, Ebert Michael.

Literatura:

A. K. Juliane Glaser †. *Bohemia*, Nr. 247, 11. 9. 1890, Příl., s. 1–2.

HOJDA, Zdeněk. Básník Vlasty, ředitel koněpřežky a osmačtyřicátník Karl Egon Ebert 1801–1882. *Dějiny a současnost*, 2001, č. 6, s. 19–21, 54.

Ost und West. Blätter für Kunst, Literatur und geselliges Leben. Prag: R. Glaser 1837–48.

PAUL, Karel. Dvě stati o P. J. Šafaříkovi. *Filologické listy*, 1941, roč. 68, č. 1, s. 50–55.

PEŘINA, Josef. Časopis Ost und West na křižovatce česko-německého soužití. *Literární archiv*, 2006, č. 38, s. 207–213.

PEŘINA, Josef. *Přehledné dějiny vztahů české a německo-české literatury v 19. století (1780–1848)*. Ústí nad Labem: Albis International 1996, edice Acta Universitatis Purkynianae, Slavogermanica, sv. 5.

Slovník naučný. Red. Fr. Ladislav Rieger. Díl III. Praha: I. L. Kober 1863, s. 404.

SCHIRNDING, Ferdinand Leopold, Graf von. *Oesterreich im Jahre 1840: Staat und Staatsverwaltung, Verfassung und Cultur*. Leipzig 1840, s. 321.

TARANTOVÁ, Marie. *V. J. Tomášek*. Praha: Orbis 1946.

Inv. č.	Sign.	Obsah	Časový rozsah	Číslo kart.
Korespondence				
Přijatá				
<u>Rodinná</u>				
1		Ebert, Simon Karl 85 dopisů	1828–1844	1
2		Tomášek, Václav Jan 20 dopisů	1838–1846	1
3		nezjištěná osoba 1 dopis	b. d.	1
<u>Osobní</u>				
4		Aichelburg, Rafaele 1 dopis	1841	1
5		Beer, A.N. 1 dopis	1868	1
6		Bibra, ... 1 dopis, příl.: povídka, 2 ll	b.d.	1
7		Carneri, B. 1 navštívenka	b. d.	1
8		Cerri, Cajetan 1 dopis	1882	1
9		Dessauer, Therese 2 dopisy	b.d.	1
10		Dienböck, Jos. Aug. 1 dopis	b. d.	1
11		Falke von Lilienstein, [Hans Freiherr] 2 dopisy	1882	1
12		Fiedler von Wurzbach, Theodore 1 dopis	1883	1
13		Gerok, ... 1 navštívenka	1882	1
14		Goltz, ... 2 dopisy	1884	1

Inv. č.	Sign.	Obsah	Časový rozsah	Číslo kart.
15		Habel-Malinski, Eduard 3 dopisy	1852–1868	1
16		[Haza] 1 dopis	b.d.	1
17		Hirsch, Aug. 1 dopis	1883	1
18		Kaunitz, Valerie 1 dopis	1882	1
19		Kaunitz, Marianne a Valerie 1 dopis	1882	1
20		Manikovska, Amalie 3 dopisy	1842–1845	1
21		Manikovska, C[aroline] 1 dopis	1845	1
22		Manikowska, Ferdinande 19 dopisů	1843–1865	1
23		[Nieszal, ...] 1 dopis	1839	1
24		Pierson, Karoline, roz. Leonhardt, provd. Lyser 10 dopisů	1842–1844	1
25		Puteani, ... 2 dopisy	1846	1
26		Rausch, Friedlieb 1 dopis	1883	1
27		Rosegger, P.K. 1 dopis	1882	1
28		Roskoschny, Hermann 1 dopis + příl. 1 list	1883	1
29		Scheffel, Joseph Victor von 1 navštívenka	1882	1
30		Schrattenthal, Karl (vl. jm. Weiss Karl) 1 dopis	1878	1
31		Spath, Johann 1 dopis	1882	1

Inv. č.	Sign.	Obsah	Časový rozsah	Číslo kart.
32		Stolz, Dora 55 dopisů, 2 dopisy nezjištěné kněžně (společně s F. Manikowskou), torza dopisů sester Manikowských, 8 ll	1842–1868	1
33		Šafařík, Vojtěch 7 dopisů, 1 oznámení	1871–1882	1
34		Truska, Heliodor 1 dopis	1853	1
35		Waldmüller, Robert 1 dopis	1882	1
36		Wehl, Feodor 1 dopis	1882	1
37		Zednik, Jella von 3 dopisy	1883	1
38		Zeise, Heinrich 1 dopis	1882	1
39		Zimmermann, Robert 1 dopis	1868	1
40		nezjištěná Helene 2 dopisy	1874–1875	1
41		nezjištěná Marie 31 dopisů	1845–1855	1
42		nezjištěný Emil 1 telegram	1882	1
		<u>Institucionální</u>		
43		Deutsche Schillerstiftung - Wiener Zweigverein 1 dopis	1882	1
		Odeslaná		
		<u>Rodinná</u>		
44		Ebert, Simon Karl 4 dopisy	b.d.	1

Inv. č.	Sign.	Obsah	Časový rozsah	Číslo kart.
Rukopisy				
45		Das Märchen von den sieben Brüdern (Böhmisch) něm., rkp., 8 ll	b.d.	1
46		Gedichte něm., rkp., 33 ll, (1 báseň psaná rukou Simona Karla Eberta, 1 překlad básně Václava Hanky "Chaloupka")	1879, 1887, b. d.	1
47		Hausliche něm., rkp., 5 ll	b.d.	1
48		Liebeslieder něm., rkp., 11 listů	b.d.	1
49		Soldatenlieder něm., rkp., 5 ll	b.d.	1
50		Waisenslieder něm., rkp., 3 ll	b.d.	1
51		konvolut básní něm., rkp., 16 ll	b. d.	1
Tisky				
52		Gross, H.: Deutsche Dichterinnen und Schriftstellerinnen der Gegenwart. Erste Hälfte. 1 ks (9 ll)	b. d.	1

Rejstřík osob

	Inventární čísla
A	
Aichelburg, Rafaele	4
B	
Beer, A. N.	5
Bibra, ...	6
C	
Carneri, B.	7
Cerri, Cajetan	8
D	
Dessauer, Therese	9
Dienböck, Jos. Aug.	10
E	
Ebert, Simon Kar	1, 44
F	
Falke von Lilienstein, [Hans, Freiherr]	11
Fiedler von Wurzbach, Theodore	12
G	
Gerok, ...	13
Goltz, ...	14
H	
Habel-Malinski, Eduard	15
Hanka, Václav	46
Hirsch, Aug.	17
K	
Kaunitz, Marianne	19
Kaunitz, Valerie	18, 19
M	
Manikowska, Amalie	20
Manikowska, C[aroline]	21
Manikowska, Ferdinande	22, 32
N	
Nieszal, ...	23
P	
Pierson, Karoline, roz. Leonhardt, provd. Lyser	24

	Inventární čísla
Puteani, ...	25
R	
Rausch, Friedlieb	26
Rosegger, P. K.	27
Roskoschny, Hermann	28
S	
Scheffel, Joseph Victor von	29
Schrattenthal, Karl, vl. jm. Weiss Karl	30
Spath, Johann	31
Stolz, Dora, roz. Manikowska	32
Š	
Šafařík, Vojtěch (Adalbert)	33
T	
Tomášek Václav Jan (Tomaschek, Wenzel Johann, švagr)	2
Truska, Heliodor	34
W	
Waldmüller, Robert (vl. jm. Duboc Charles Edouard) 1822-1910	35
Wehl, Feodor (vl. jm. Wehlen, Feodor von)	36
Z	
Zednik, Jella von	37
Zeise, Heinrich	38
Zimmermann, Robert	39

Název archivu: 331000101 – Archiv hlavního města Prahy

Název fondu: Glaser Juliane

Časový rozsah: 1828–1887

Značka fondu: 1199

Počet evidenčních jednotek: 1

Počet inventárních jednotek: 52

Rozsah v bm: 0,12

Stav ke dni: 7. 12. 2012

Fond uspořádal: Mgr. Petra Krátká

Inventář sestavil: Mgr. Petra Krátká

Počet stran: IV + 6

Počet exemplářů: 11

Inventář schválil: Doc. PhDr. Václav Ledvinka, CSc.